Het is vrijdagmiddag. Ik zit dictees na te kijken in mijn klas, rustig aan het bureau, dat ik tot grote verbazing van velen, achterin het lokaal heb staan. Mijn groep 8 is net naar buiten gewoeld. Het is redelijk stil. Mijn lokaal zit als tijdelijke uitbouw, als een puist, aan het oude gebouw vast, ver weg van het rumoer van het grote plein. Ineens vliegt de deur open en daar stampt Marcel de klas binnen. Eerst ziet hij me niet, maar zodra zijn blik op mij valt, schrik ik. Wat kijkt hij boos! Wat is zijn gezicht rood aangelopen! Hij stampvoet naar me toe, onhandig met zijn grote ietwat lompe lijf tegen tafels en stoelen stotend. Vlak voor mijn bureau blijft hij staan, balt zijn vuisten en sist: "Nu ben ik echt boos". Ik zeg niet: "Ja, dat zie ik!", maar ik vraag, mijn schrik onderdrukkend: "Wat is er aan de hand, Marcel?" Hij gromt wat onverstaanbaars. Ik zeg: "Ga maar even zitten, dan haal ik een glas water." Wanneer ik met het water terugkom, lijkt hij al wat kalmer. Hij zit opgevouwen op de te kleine stoel. Dat is een gek gezicht! Net op tijd veeg ik mijn glimlach van mijn smoel…
"Vertel, Marcel, wat is er? Waarom ben je zo boos? En op wie?"
Hij neemt een grote slok water en zegt dan: "Op jou!"
Maak kennis met Marcel. Een grote , vriendelijke reus, die ik al vanaf de kleuterklas kende en die mij al die jaren tot en met groep 8 blijmoedig en vrijwillig, met altijd een paar goede kwinkslagen paraat, hielp bij de klusjes op school. Ik kon altijd een beroep op hem doen! Niets was hem te dol! Ik had een goed contact met hem en met zijn vrouw en hun twee kinderen. Het was (en is ongetwijfeld ook nu nog) een prettig gezin. Nee, Marcel was dus geen leerling van mij, maar één van mijn vaste 'klusvaders'. Hij hielp met het sjouwen en bouwen van de decors voor de kleuter- en eindmusicals en het open podium, hij kluste in de klas en schilderde bijvoorbeeld de verjaardagstoel mooi op , evenals de oude poppenkast en het poppenhuis en het meubilair in de huishoek. Hij ging graag mee op schoolreis en leidde dan met veel plezier de aan hem toegewezen kids door het bos bij de Bokkedoorns/ de speeltuin/ het pretpark/ de dierentuin/ het Archeon. Ik kon met hem lezen en schrijven. Hij maakte goeie grappen en lachte om de mijne! Wat wil je nog meer? We mochten zelfs in zijn hotel komen filmen voor scènes van de eindmusical.

Wat was er gebeurd?

Hoe kwam het, dat deze man ineens zo boos in mijn lokaal zat?
Dat draaide allemaal om het schooladvies voor de oudste oogappel. Hoe dan? We waren toch in goed overleg tot overeenstemming gekomen? Het eindgesprek was toch prettig verlopen? We hadden samen alle toetsten, testen en rapporten bekeken en mijn gedegen argumentatie voor het schooladvies uitgebreid doorgespit. Dat alles in aanwezigheid van de desbetreffende oogappel, vader en moeder. Zoals gebruikelijk! Hun spruit was jong, letterlijk en figuurlijk, best wel aardig slim, maar speels en presteerde nog wat grillig, dus had ik een gekoppeld advies gegeven: HAVO/VWO. Daarmee kon deze leerling naar minstens twee middelbare scholen, die zo'n gekoppeld advies nog accepteerden destijds. Die hadden verschillende brugklassen, waaronder ook de combinatiebrugklas HAVO/VWO. In zo'n brugklas kon er doorgegroeid worden en werd het uiteindelijke advies wat later genomen. Zo kon dit kind nog wat rijpen. Mee eens? Mee eens! Handtekening eronder en gaan met die banaan! Maar, wat bleek: hun oudste dot had het ietwat verwende oog, eerlijk is eerlijk, ineens laten vallen op een school, waar ze nu juist niet meer met de combiklassen werkten. Ik spreek nog uit de tijd, die goeie ouwe tijd, dat er niet geloot hoefde te worden voor een plaatsing op de school van keuze. Hun oudste kind

had gekozen voor een school, waar ook twee klasgenoten naartoe zouden gaan. Awel, de school van hun veranderde keuze accepteerde echter het dubbele advies niet !!! Het moest enkelvoudig een eenduidig VWO worden en daarmee uit! En als ik niet één, twee, drie het eindadvies zou aanpassen, dan kwam er een advocaat en die zou mij wel eens duidelijk maken, dat ik de toekomst van deze leerling in gevaar bracht, door niet te doen, wat beide ouders dachten, dat het beste zou zijn voor hun veelbelovende telg! Er stond al een mail met klachten klaar voor mijn directeur en ook het schoolbestuur zou een brandbrief ontvangen. Tenzij…
En dat op vrijdagmiddag…

Hoe ging dit aflopen?

Ik had net alle papieren er weer bij gepakt, toen de voorzienigheid mij kwam helpen! Precies op het goede moment, kwam er namelijk een collega, die zei, dat er telefoon voor mij was. Ik verontschuldigde mij bij Marcel en liep met de collega mee. Het telefoontje redde mij. Voor even? Ik heb geen idee meer, waar het over ging. Dat is volledig ondergesneeuwd… niet belangrijk! Wel belangrijk was, dat in mijn afwezigheid Marcel door de schooladministratie van zijn kind kon bladeren en dat ik daardoor (?) bij mijn terugkeer in ieder geval een enigszins gekalmeerde man aantrof. Hij ging ermee akkoord de hele zaak over het weekend heen te tillen en ik kon een afspraak maken voor de dinsdag. Directeur erbij? Intern begeleider erbij? Advocaat erbij? Nou, dat was op deze korte termijn eigenlijk niet goed te regelen… pffff….
Zo ging ik één van de onrustigste weekends in van mijn hele schoolleven. Wikkend en wegend! Wat te doen? Meebuigen met paps? Toegeven aan de dreigingen? Poot stijf houden? Op grond waarvan? Golden de oude argumenten ineens niet meer? Wat was er over van al dat vertrouwen in mij? En vooral: wat was het beste voor deze springerige, vlotte, leuke, vrolijke, niet heel serieuze en zeker niet erg studieuze leerling? Daar ging het tenslotte vooral om: het ging niet om mij noch om mijn eventueel falende inzicht, het kind moest centraal staan. Wat paste het best bij deze leerling? Ik draaide van buiten naar binnen langs alles mogelijke zetten en tegenzetten. Het leek wel een doorgedraaid schaakspel. Als ik dit inbreng, dan zegt Marcel misschien dat… Maar hoe dan ook: ik kwam elke keer weer uit bij het kind zelf. Die dansende, zingende, grappige, energieke meid. Wat zou haar goed doen?
En dat, beste lezers, trok bij mij geleidelijk aan de knoop in mijn maag weer los. Mijn focus op deze sprankelende leerlinge zelf. Ik kon en kan niet in de toekomst kijken! Ik was en ben geen ziener, maar ik was en ben wel een kijker!!! En dat deed ik: ik keek niet meer naar de meetbare resultaten! Niet meer naar die NIO testen en toetsen en rapporten en Cito uitslagen en tabellen met de uitleg van haar ‘referentieniveau’ en ‘domeinanalyse’ er gratis bij! Nee!!! Die waren bekend, die waren besproken, die waren duidelijk genoeg, die spraken voor zichzelf. Ik keek naar haar. Wie was zij in wezen? Wat was haar kern? Welke kwaliteiten had zij? Welke signalen zag ik bij haar? Welke idealen had zij? Hoe leerde dit kind? Waar lag haar belangstelling? Wat inspireerde haar? Wat motiveerde haar?
En dat bracht mij op het idee, om het brugklasboek erbij te pakken, waarin niet alleen alle scholen uit de regio zich aan de potentiële brugklasleerling presenteren, maar waarin ook profielschetsen staan, die heel eenvoudig het ‘karakter’ van een typische, gemiddelde VMBO dan wel HAVO dan wel VWO leerling beschrijven. Ik legde de twee profielschetsen van de typische HAVO en de typische VWO leerling 3x onder het kopieerapparaat en stopte twee setjes kopietjes voor Marcel en zijn vrouw Katja in een gesloten envelop bij hen in de brievenbus. “Ter info en ter voorbereiding van ons gesprek”, schreef ik er in een notitie bij. “Beste Marcel en Katja, zouden jullie allebei, onafhankelijk van elkaar, in de profielschetsen met een marker willen aangeven, welke kwaliteiten jullie vanuit die beschrijving vinden passen bij jullie dochter? Dan doe ik dat ook! Tijdens ons gesprek van dinsdag wisselen we die gemarkerde vellen uit. Alvast bedankt!” Zou het helpen?

Het gesprek
Aldus voorbereid zat ik die dinsdag redelijk ontspannen klaar aan mijn kleine ronde tafel. Een ronde tafel is veel fijner dan een hoekige. Dan zit je echt gelijkwaardig bij elkaar. Dan heb je niet, dat jij aan het hoofd van de tafel zit aan de korte kant en de ouders van elkaar gescheiden elk aan een lange kant of samen tegenover jou. Zo kan je een goed rondetafelgesprek hebben. Dat werkt echt drempelverlagend! Probeer het maar eens! Op de tafel: een kan water, schone glazen, een thermoskan heet water, theezakjes, lepeltjes en suiker. Nog geen papieren! Die had ik in een map bij de hand, op mijn bureau. Het moest vooral een open gesprek worden! Normaal had ik als tijdsbewaker een kookwekker erbij. Voor de 10 minuten avonden of de 15 minuten durende adviesgesprekken. Zodat de gesprekken niet konden uitlopen en er geen onnodig wachtende ouders in een oploopje bij je deur kwamen te zitten/ hangen/ staan/ door het raampje gluren of je nog niet klaar was. Nu had ik ook die niet op tafel staan. Nogmaals: een open gesprek moest het worden!

Marcel en zijn vrouw waren, denk ik, nerveuzer dan ik. Ze kwamen in ieder geval wat bescheten, bijna verlegen binnen. Ik ga hier niet de notulen van het hele gesprek open en bloot met jullie bespreken, beste lezers. Ik kan wel melden, dat het gesprek wat stroef begon, op het puntje van onze stoelen, maar gaandeweg beter verliep. Er was rust, er werd goed geluisterd naar elkaar en met respect. Kopje thee erbij! Ik liet de ouders om de beurt vertellen, hoe het e.e.a. op ze was overgekomen en kon mijn eigen overwegingen daarna met ze delen. Ze gingen al snel wat meer achteroverleunen en de schouders zakten een paar centimeters. De spanning liep eruit. Wilden we niet alle drie het beste voor hun dochter? Nou dan! Na deze intro kwamen de gemarkerde kopietjes met de profielen van een HAVO leerling en een VWO leerling naast elkaar op de tafel. En wat bleek? We waren het eigenlijk roerend met elkaar eens!!! Ja, beste lezers, dit wordt een beetje een suf einde van een spannende geschiedenis… ik kan er niets aan doen! Op de HAVO velletjes hadden we alle drie om te beginnen veel meer kwaliteiten gemarkeerd dan bij het profiel van de typische VWO leerling. En ten tweede: heel specifieke eigenschappen van ‘de’ VWO leerling hadden we *niet* aangekruist. Dit paste blijkbaar niet echt in het beeld: Leest veel, plant goed zelfstandig zijn of haar huiswerk, is studieus, vraagt door, staat onderzoekend in het leven, wil alles weten, is gretig naar nieuwe lesstof. Kortom: hun lieve meisje had nog wat meer tijd nodig om te ‘rijpen’ en zou in een HAVO/VWO brugklas alle kansen krijgen om te laten zien, wat ze aankon. Nu nog even niet naar het VWO, maar later! Zou zo maar kunnen! Met complimenten en een vrolijke anecdote over hun dochter liet ik ze gaan. Krul in de neus! Theekopjes in de vaatwasser!

Conclusie
Ik had Marcel en Katja de ruimte gegeven, om zichzelf te overtuigen van het feit, dat hun oudste oogappel welliswaar over veel talenten beschikte, maar misschien inderdaad pas in een later stadium van haar schooltijd klaar zou zijn voor een gang naar het VWO. Door het gesprek vooral te laten gaan over de *kwaliteiten* van hun kind, slim, alert, creatief, jong en speels en op dit moment vooral bezig met zingen en dansen en met haar vriendinnen, en doordat ik aangaf, dat ik alle *vertrouwen* had in een goede schoolloopbaan voor hun meisje, kwamen we eruit. *De focus op het wezen van deze leerling bracht perspectief*. Gaf zicht op de nabije en iets verder gelegen toekomst.
En zo ging hun dot naar een HAVO/VWO brugklas en door naar klas 2 op HAVO niveau. In haar vrije tijd danste en zong ze met veel talent en bravoure bij één van de toneelclubs van een grote instelling voor creatieve educatie in de stad en met een met twee vingers in haar bevallige neus gehaald HAVO diploma op zak, trad zij toe tot de Kleinkunstacademie in Amsterdam.
Mooi verhaal? Echt gebeurd! Bedankt voor het lezen!